

Ценността на миналото: напредък на науката и хуманното отношение към животните чрез ретроспективна оценка

Maggy Jennings ¹, Bryan Howard ² & Manuel Berdoy ³

¹ Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals, UK, ² Laboratory Animal Science Association, UK, ³ Oxford University, UK.

РЕЗЮМЕ

Редица европейски държави вече изискват ретроспективна оценка на научноизследователските проекти. Това им дава ясна времева рамка, в която да оценят научния напредък по отношение на оценката на действителните вреди и ползи спрямо прогнозните, да обмислят възможността за допълнително прилагане на принципа на заместването, намаляването и облекчаването и да улеснят управлението на проектите. Ретроспективната оценка може да спомогне за подобряването на хуманното отношение към животните, научните изследвания, етиката и управлението на проекти, *когато е извършена правилно*, но стойността ѝ силно зависи от начина на извършването ѝ.

Следват заключенията и препоръките от два семинара, организирани от Отдела по етика, обучение и образование на Британската научна асоциация за лабораторни животни (Ethics, Training and Education Section of the UK Laboratory Animal Science Association (LASA)).

А) Те посочват основните ползи и цели на ретроспективната оценка и представят набор от „25 точки за разглеждане“ в рамките на оценката.

Б) Съдържа насоки за оптимизиране на ефективността и ефикасността на процеса.

Общите принципи се отнасят за всяка договореност за оценка на работата с животни, включително оценките, извършвани от органите за финансиране или отпускане на безвъзмездни средства.

A ОСНОВНИ ЦЕЛИ НА РЕТРОСПЕКТИВНАТА ОЦЕНКА И 25 ТОЧКИ ЗА ГАРАНТИРАНЕ НА ПОСТИГАНЕТО ИМ

<p>Основна цел 1:</p> <p>Да се определи дали действителните вреди и ползи съответстват на прогнозните.</p>	<p>Основна цел 2:</p> <p>Да се намерят начини за надграждане и усъвършенстване на принципа на заместване, намаляване и облекчаване в хода на даден проект.</p>	<p>Основна цел 3:</p> <p>Да се улесни управлението на проекти.</p>
<p><i>т.е. текущо състояние на съотношението вреди/ползи:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Неблагоприятните ефекти и тежестта съответстват ли на прогнозните? Научният подход достоверен ли е? Резултатите съответстват ли на прогнозите? Има ли успехи, които трябва да се признаят (включително неочаквани такива)? Моделът с използване на животни продължава ли да бъде най-целесъобразният за този тип проучване? Съществуват ли нови развития в науката или технологията, които могат да повлияят на посоката или провеждането на проучването? 	<p><i>т.е. технически аспекти на подобряването на съотношението вреди/ползи:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Налице ли са алтернативни методи/модели (включително нови техники <i>in vitro</i>), които да предлагат намаляване на страданиято? Може ли проектирането на опити да се подобри, за да се обоснове по-ефективно хипотезата? Броят на използваните животни статистически целесъобразен ли е (недостатъчен/прекалено голям) в контекста на резултатите до момента? Могат ли да бъдат допълнително облекчени процедурите (напр. хирургически операции, инжектиране, вземане на проби)? Могат ли да бъдат подобрени режимите за наблюдение? Ефективно ли е използването на таблиците за резултатите? Би ли могло хуманното приключване на процедурите да се усъвършенства? Могат ли да бъдат намалени отрицателните въздействия на доставките и транспорта върху животните и да бъде подобро хуманното отношение към тях? В какво състояние са животните в дългосрочните проучвания? Налице ли са физически или поведенчески проблеми? Възникнали ли са потребности от специално настаняване или грижи? Биха ли могли да се усъвършенстват методите на евтаназия? Налице ли е загуба на животни и може ли тя да бъде избегната? Налице ли е възможност за повторно настаняване и дали това е от най-голяма полза за животните? 	<p><i>т.е. управленски аспекти на подобряването на съотношението вреди/ползи:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Вероятно ли е да са необходими подобрения в близко бъдеще, евентуално поради неочаквани разходи или неочаквани открития, както е посочено в основна цел 1? Работната програма достатъчно гъвкава ли е? Подходящи ли са (все още) съоръженията? Има ли факти, с които изследователят трябва да е запознат (напр. ремонти, ново оборудване)? Има ли проблеми с човешките ресурси (напр. недостиг на персонал)? Достатъчно добра ли е комуникацията в рамките на изследователските екипи и/или между тях? Установена ли е необходимост от обучение? Налице ли са някакви притеснения от общ характер сред персонала, който се грижи за животните, или ветеринарните лекари? Получават ли достатъчна подкрепа от обекта? Информацията относно принципа на заместване, намаляване и облекчаване разпространена ли е/може ли да бъде разпространявана в рамките на институциите и/или между тях? Налице ли са механизми за одобряване в рамките на обекта?

Б Най-добрите процеси водят до най-добрите резултати

Няма ясни хармонизирани насоки за начина на извършване на ретроспективната оценка. Едно проучване на FELASA от 2005 г. показва разнообразни подходи, включително текущи или годишни оценки, или оценки при приключването на проекта. Акцентът следва да бъде върху постигането на добри резултати, а не върху разработване на свръхбюрокрастични процеси. Следните фактори са ключови за успеха на проекта:

<p align="center">Основен фактор 1: Нена това бъде положително и конструктивно</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Персоналът трябва да избира ползите, които проектът може да му донесе, както и ползите за науката и за хуманното отношение към животните • Процесът и целите следва да са ясни • Да се включи информация за местни курсове за обучение • Да се приобщи целият заинтересован персонал • Акцентът да бъде поставен върху обсъждането и резултатите, а не върху ползването на формули • Предоставяне на обратна връзка и разяснения. Ако е налице загриженост (относно проекта или процеса), изправете нещо!

<p align="center">Основен фактор 2: Създаване на действащ процес — няма универсално правило!</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Гъвкави срокове - помислете за това още в началото • Подберете проектите за оценка по възможност, напр. тези, които използват голям брой (напр. животни, тежки процедури, нови модели, определени видове) • Създаване на документация до минимум - ясни инструкции за принос, и как да се предостави той <ul style="list-style-type: none"> • Лекота по отношение на участниците - може да има разлика от цяла страна • Акцент върху резултатите и напредъка на работата

<p align="center">Основен фактор 3: Гарантиране на добро ресурсно обезпечаване</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Съществена част от проекта на заорданията на ръководството и етике • Съчетаване с други дейности - преглед от органи, отпуснащ безвъзмездни средства, използване на доклади или презентации за публикуване, поддържане на имажиния <ul style="list-style-type: none"> • Участие на висшето ръководство, за да види стойността

<p align="center">Допълнителна информация</p>
<p>LASA (2004 г.) е определила списък с основни цели и идеи за ефективна дейност, които вече се прилагат в Обединеното кралство. LASA в момента изготвя допълнителни ресурси. Последният актуализиран доклад ще бъде публикуван на уебсайта на LASA www.lasa.co.uk/position_papers/publications.asp</p> <p>Електронно копие на тази страница може да бъде поискана на адрес: training@vet.ox.ac.uk</p>

<p align="center">Документи за справка</p>
<p>FELASA (2005) Principles and practice in ethical review of animal experiments across Europe. Доклад, изготвен от работната група за етична оценка на опитите върху животни www.felasa.eu/recommendations.htm</p> <p>LASA (2004) Guidance Notes on Retrospective Review. Документ от дискусиата, изготвен от групата по етика и обучение на LASA (M. Jennings and B. Howard eds) Може да бъде изтеглен от www.lasa.co.uk/publications.html</p>